

Täysistunto

Perjantai 1.4.2016 klo 12.59—13.30

4. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2015 eduskuntavaaleissa

Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2015

Kertomus K 19/2015 vp

Kertomus K 1/2016 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 1/2016 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 1/2016 vp.

Keskustelua, edustaja Heinäluoma. (Hälinää — Puhemies koputtaa) — Saanko pyytää hiljaisuutta. Keskitytään kuuntelemaan tätä esittelyä. Mikäli on tarve pitää kokouksia, menkää ulos.

Keskustelu

13.01 **Eero Heinäluoma sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomaan, että eduskunta on siirtynyt selkokieleen, (Naurua) jota ilolla varmaan kaikki tervehdimme.

Tarkastusvaliokunta on käsitellyt kaksi tärkeää Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta. Toinen koskee vuoden 2015 eduskuntavaaleja, niiden vaalirahoitusta ja toinen puoluerahoitusta vuonna 2015, puoluerahoituksen valvontaa. Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että nuo lainsäädäntömuutokset, jotka tehtiin 2010, ovat osoittautuneet erittäin toimiviksi ja järjestelmä on uudistunut sillä tavalla kuin tuota lainsäädäntöä tehtäessä pääosin tavoiteltiin. Uudet käytännöt, joiden tarkoitus on ollut lisätä avoimuutta ja tuoda sidonnaisuudet oikealla tavalla esiin, ovat toimineet, ja tämä on toiminut sekä ehdokkaiden vaalirahoituksen osalta että puolueiden ja niiden lähiyhteisöjen vaalirahoituksen osalta, joten voidaan tältä osin yleisesti olla tyytyväisiä. Sitten on joitakin havaintoja, jotka on tässä yhteydessä syytä tehdä jatkoa ajatellen.

Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa 273 henkilöä on ollut ilmoitusvelvollisia ja kaikki ovat jättäneet vaalirahoituslain tarkoittaman vaalirahoitusilmoituksen, ja ehdokkaiden enemmistö, lähes 60 prosenttia, on jättänyt myös ennakoilmoituksen. Tarkastusvirasto on kertomuksessaan todennut, että virastolla ei ole syytä epäillä vastaanottamiensa ilmoitusten oikeellisuutta, ja tältä osin tämä toimii tarkoitetulla tavalla. Sitten epäkohdaksi voi mainita sen, että jälki-ilmoituksista kaikkia jälki-ilmoituksia ei ole saatu. Jälki-ilmoitushan täytyy antaa, mikäli vaalityötä on rahoitettu lainalla, ja tällöin jälki-ilmoituksen tarkoitus on se, että kun laina maksetaan, on tiedossa, miten se lainan maksu on rahoitettu. Tässä virasto on todennut, että sillä ei ole samoja toimintavaltuuksia näiden jälki-ilmoitusten var-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2016 vp

mistamiseen kuin mitä sillä on varsinaisen vaalirahailmoituksen varmistamiseen. Tarkastusvaliokunta on todennut, että tämä on ilmeinen epäkohta, ja mietinnössään esittää, että seuraavalla kerralla vaalirahoituslakia uudistettaessa on perusteltua toimia niin, että tarkastusvirasto saa samat oikeudet myös näiden lainan takaisinmaksua koskevien ilmoitusten seuraamiseen ja näiden tietojen saamiseen kuin mitä virastolla on itse vaalirahailmoitusten osalta. Tämä menettely siis tarkoittaa oikeutta uhkasakon asettamiseen, jos pyydettyjä tietoja ei ole toimitettu.

Sitten, eduskuntavaalien kampanjointiin käytettiin yhteensä 9,8 miljoonaa euroa, ja tämä on edelleenkin kasvusuunnassa: 1,2 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisissä vaaleissa. Suurin kampanja maksoi lähes 130 000 euroa ja pienin vajaa 3 000 euroa. Keskiarvo kampanjakuluissa oli 36 000 euroa. Tarkastusvaliokunta omassa työssään ja myös mietinnössään kiinnitti huomiota eduskuntavaalien kampanjakulujen kasvuun ja toteaa, että tämä lainsäädäntö ei ole kyennyt vaikuttamaan siihen, että kampanjakulujen kasvu olisi ollut rajoitetumpaa tai sitä olisi hillitty. Silloin kun lakiuudistus tehtiin 2010, niin vaalirahoituslain 1 §:ssä todetaan, että lain tarkoituksena on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta ja tietoa ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista sekä rajoittaa ehdokkaiden vaalikampanjoiden kulujen kasvua. Tarkastusvaliokunta oli huolissaan tästä rahan määrän lisääntymisestä, ilmiöstä ja keskustelusta, joka on tunnettu myös muualla läntisissä demokratioissa. Siksi valiokunta noteerasi sen keskustelun, jota myös täällä käytiin lähete keskustelun yhteydessä aika vilkkaastikin, ja valiokunta päätyi kannanotossaan siihen, että valiokunta pitää selvittämisen arvoisena ehdotusta toimivasta kampanjakatosta, joka tasaisi varainhankintaan liittyviä eroja ehdokkaiden välillä ja näin varmistaisi kansanvallan aitoa toimintaa. Keskustelussa todettiin, että tämä kampanjakatto ei ole kuitenkaan yksiselitteinen, ja sen takia haluttiin korostaa, että kun tätä tutkitaan, niin pitäisi hakea toimivaa mallia. Tämän lisäksi tarkastusvirasto on sitten käynyt lävitse myös puoluerahoitusta. Tarkastusoikeuden piirissä on 145 valvottavaa. Tässä viimeisessä tarkastuskertomuksessa on tehty 35 tarkastusta, ja se kohdistuu kaikkiin puolueiden lähiyhteisöihin, joita on 13 kappaletta, ja lisäksi piirijärjestöihin, niistä osaan piirijärjestöjä. Tässäkin kertomus on luonteeltaan poliittisen demokratian kannalta hyvä. Yleinen johtopäätös virastolla oli, että ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisen, oikean tiedon antavia ja myös lähiyhteisöjen saamat tuet on olennaisilta osiltaan oikein kerrottu.

Sitten tässä tarkastuksessa huomattiin myös, että lähiyhteisöllä on oikeus sinällensä antaa tukea vapaasti. Tärkeätä on se, että se lähiyhteisöiltä tuleva tuki on saman ilmoitusvelvollisuuden parissa kuin mitä puolueiden saama tuki, mutta huomattiin, että kaikki ne, jotka olivat lähiyhteisöltä saaneet tukea, eivät olleet näitä tuki-ilmoituksia ajantasaisesti tehneet, ja sitten tämän tarkastuksen jälkeen näitä ilmoituksia täydennettiin. Olennaista on kuitenkin, että tässä ei liiku mitään harmaata rahaa, koska nämä lähiyhteisöjen omat ilmoitukset, joissa on tullut rahaa ulkoa, on oikein tehty. Mutta virheitä siis tältä osin löytyy, ja niitä on sitten jälkeenpäin korjattu. Asiantuntijakuuleminen valiokunnassa oli myös rauhoittava siltä osin, että myös asiantuntijoiden käsitys oli se, että vaali- ja puoluerahoituslainsäädäntö toimii nykyisellään hyvin. Ja kun puutteita on, niin niitä voidaan hoitaa käytännön kautta.

Otan lopuksi esille kaksi myös mietintöön kirjattua asiaa.

Toinen on luottamushenkilömaksu. Tästä on jo aikaisemminkin keskusteltu, että onko tämä kuntien luottamushenkilömaksusta peritty puolueiden maksu tämmöistä ulkopuolista rahaa ja pitääkö se ilmoittaa vai onko katsottava, että se on normaalia puolueen va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2016 vp

rainhankintaa, jossa ei synny sidonnaisuuksia, kun se koskee kaikkia puolueen näissä tehtävissä olevia henkilöitä. Valiokunta on aikaisemmin päätenyt siihen, että tätä pitäisi pitää normaalina varainhankintana, jossa ei tarvitse seurata näitä ilmoitusrajoja ja sitten ryhtyä ilmoitusmenettelyyn. Tarkastusvirasto on myös valiokunnan aikaisemman kannanoton pohjalta kehittänyt omaa toimintaansa niin, että nämä luottamushenkilömaksut nyt katsotaan tämmöiseksi normaaliksi varainhankinnaksi, puoluepiirien tai kunnallisjärjestöjen toimintaan liittyväksi varainhankinnaksi, jossa ei tämmöistä sidonnaisuuksiin liittyvää ilmoitusta tarvita.

Toinen asia koskee ehdokasmaksuja, joita vaalikampanjan yhteydessä kerätään. Näistä on myös ollut keskustelua, että pitäisikö nämä ehdokasmaksut sitten näiden tiettyjen rajojen jälkeen ilmoittaa, että jos ehdokkailta kertyy enemmän maksuja, niin pitäisikö sitten ilmoittaa, että on tullut ulkopuolista tukea. Valiokunta asettui sille kannalle, että tämäkin on aika lailla normaalia demokratian toimintaa. Ehdokkaat maksavat esimerkiksi piirijärjestöjen kautta osan vaalikampanjan kuluista tämmöisellä omalla suorituksellaan, ja ei pitäisi piirijärjestöjä velvoittaa näiden rahojen seuraamiseen, koska ne eivät ole ulkopuolista tukea vaan normaalia ehdokkaan toimintaa, edellyttäen, että ehdokas itse on nämä menot, ehdokasmaksut ilmoittanut omassa ilmoituksessaan.

Valiokunta on päätenyt siihen, että eduskunnalla ei näiden kertomusten johdosta olisi erillistä huomautettavaa. Kuitenkin tärkeä osa demokratian toimintaa on myös se, että täällä noteeraamme tämän tehdyn työn.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Käydään tässä tarvittava debattiosuus. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin mittaisen puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

13.10 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja käyttikin erinomaisen puheenvuoron ja selvitti valiokunnan kantoja. Haluan siihen kiinnittää huomiota, että kaiken kaikkiaan tämä vaalirahalainsäädäntö on toiminut hyvin. Esimerkiksi vuoden 2015 eduskuntavaaleista kaikki ilmoitusvelvolliset jättivät vaalirahailmoituksen.

Sinänsä tässä mietinnössä ei nouse esiin mielestäni muita kovin merkittäviä asioita, mutta haluan kyllä kiinnittää vahvasti huomiota nyt tähän kampanjakatto-osioon tässä. Kampanjakulut ovat vaali vaaleilta kasvaneet. Nyt meillä on tulossa vielä lisää vaaleja, muun muassa maakuntavaalit. Mielestäni nyt olisi kyllä korkea aika palata siihen komitean mietinnön esitykseen, jossa asetettaisiin ihan selkeät kampanjakatot. Mielestäni se komitean mietinnön esitys olisi varsin realistinen pohja tälläkin hetkellä, ihan euromääräisesti. Toivon, että tästä käytäisiin vahvaa keskustelua ja päädyttäisiin vihdoon johonkin.

13.12 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Heinäluoma esitteli aivan erinomaisella tavalla tämän mietinnön, joten sitä ei tarvitse täydentää.

Mutta miten me voisimme kehittää vielä julkiseen vaikuttamiseen liittyvän rahoituksen avoimuutta — tästä ei varsinaisesti ollut valiokunnassa keskustelua, mutta minusta on aivan oikein julkisuudessa kiinnitetty huomiota siihen, että erilaiset etujärjestöt eivät edes nettisivuillaan oikein julkaise tilinpäätöksiä. Tällä tarkoitan esimerkiksi työmarkkinajärjestöjä. Kansanedustaja joutuu tilittämään jokaisen kahvikupin erikseen, mutta olisi paikal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2016 vp

laan, että työmarkkinajärjestöt, jotka vaikuttavat aika laajalti yhteiskuntaan, julkaisivat nekin tilinpäätöksen ja kertoisivat omasta rahoituksestaan avoimesti, avoimemmin kuin tänään. Jos se tapahtuisi vapaaehtoisesti, se olisi erittäin hyvä asia, mutta jos siinä ei tapahdu edistystä, niin on syytä sitten harkita jossain vaiheessa, tulisiko myöskin tämän julkisen vaikuttamisen rahoituksen läpinäkyvyyttä yhteiskunnassamme lisätä.

13.13 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi aihe, josta puhuttiin jo aikaisemmin, viimeksi vaalirahakeskustelun yhteydessä, on tämä erilaisten järjestöjen palveluksessa olevien työntekijöiden työaikanaan tekemä vaalityö, jolloin käytännössä heidän työnantajansa maksaa heille täyttä palkkaa siitä, että he tekevät vaalityötä.

Tämä ilmiö on totta, ja kyse on lähinnä palkansaajajärjestöjen työntekijöiden tekemästä vaalityöstä. Jos työnantajajärjestöjen työntekijät olisivat tuolla soppaa ja esitteitä jakamassa, niin aivan samoin heidänkin tekemänsä työ olisi ongelmallista. Mutta ei ole kyllä Häkämäiestä tai Oksalaa siellä toreilla näkynyt. Tavanomainen talkootyö ei ole ilmoitusvelvollisuuden piirissä, mutta kyllä tällainen käytännössä täydellä palkalla tehtävä "talkootyö" on vaalitukea.

13.14 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli tärkeitä näkökohtia, ja tuohon ennakoilmoitukseen kiinnittäisin huomiota. Täällä oli jo aikaisemminkin puhetta näistä ennakoilmoituksista, ja perussuomalaistenkin puolueesta tätä on pidetty esillä — muun muassa edustaja Elo on tästä minun lisäkseni puhunut. Elikkä se lisäisi hyvin paljon läpinäkyvyyttä, jos viimeistään esimerkiksi ennen kuin ennakoäänestykset alkavat, olisi nähtävissä nimenomaan äänestäjälle se, kenen leipää edustaja syö ja kenen rahoilla hän sitä kampanjaa tekee. Erityisesti edustaja Ala-Nissilä otti esille nämä työmarkkinajärjestöjen valtavat tuet, jotka tulisivat silloin esille, ja muidenkin, esimerkiksi yksityisten yritysten isot panostukset.

Itse en vastusta kampanjakattoa. Toisaalta mietin, että meillä perussuomalaisilla yleensä on ollut omat rahat ja hyvinkin kohtuulliset kampanjarahoitukset, niin että se suuri raha ei aina takaa sitä, että sisälle pääsee. Mutta tätä voidaan kyllä mielestäni aivan hyvin harkita.

13.15 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on hyvä, että tässä yhteydessä on nyt noussut uudelleen esille kysymys kampanjakatosta, johon täällä monet puhujat ovat viitanneet. Varsinkin tilanteessa, jossa tulee myöskin uusia vaaleja, kuten maakuntavaalit, ja monet kansanedustajat kuitenkin ottavat osaa sitten kunnallisvaaleihin ja muihin vaaleihin, olisi hyvin tärkeää, että tätä kampanjoiden kokonaiskulua säänneltäisiin. Silloin tämä kampanjakatto — vaikka erilaisia porsaanreikiä on ja niitä aina ihmiset voivat löytää — määräisi tällaisen yleisen normin sille, mikä on sopiva summa kampanjoihin maksimissaan käytettäväksi, ja minusta toisi tähän vaalityöhön jonkinlaista rotia ja ehkä palauttaisi ihmiset enemmän tuonne kentälle eikä vain käyttämään medioita ja rahaa medioiden kautta.

13.16 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten todettu, mehän olemme useasti, jo monessa yhteydessä käyneet tätä keskustelua näistä asioista tässä salissa, ja tämä kampanjakatto on ollut näyttävästi jo siinä lähetekeskusteluvaiheessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2016 vp

esillä. Tietenkin oli sitten hyvin mukava kuunnella tämä valiokunnan puheenjohtajan mietinnön esittelypuheenvuoro juuri siksi, että valiokunta on ottanut opikseen, tai ei voi sanoa opikseen, vaan hyviä neuvoja vastaan, ja tehnyt hienon mietinnön tämän kampanjakaton suhteen.

Minusta on hyvin tärkeää ja myönteistä se, että täälläkin on käytetty useasta eri puolueesta tulevia puheenvuoroja sen puolesta, että selvittäisimme nyt jälleen mahdollisuuden kampanjakattojen käyttöön. Varmasti on niin, niin kuin täälläkin olemme moneen kertaan todenneet, että nämä eivät ole yksinkertaisia asioita, mutta nimenomaan sitä toimivaa mallia tulee nyt lähteä sitten etsimään.

Eli haluan oikeastaan tässä puheenvuorossa, puhemies, kiittää tästä kirjauksesta kampanjakattojen osalta, koska mielestäni on hyvin tärkeää, että voisimme tätä rahan valtaa näissä kampanjoissa hillitä.

13.17 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on helppo yhtyä valiokunnan erinomaiseen mietintöön, jonka valiokunnan puheenjohtaja täällä erinomaisesti esitteli.

Itsekin pyysin tämän vastauspuheenvuoron ottaakseni kantaa nimenomaan tähän kampanjakattoon. Tosiasia on se, että vaali vaalilta kustannukset nousevat, ja se oman rahoituksen osuus ainakin itselläni on ollut lähes 100-prosenttinen. Se tietää sitä, että entistä enemmän täällä seuraavina vuosina tehdään töitä, että se vaalilaina saadaan käytännössä rahoitettua eli maksettua pois.

Kysymys on ennen kaikkea siitä, että siihen pitäisi löytää ratkaisu, jolla me estäisimme sen, että pelkällä rahalla tänne päästään. Silloin, kun me mietimme tätä mahdollisuutta, pitää ottaa huomioon se, että se ei estä sitä, että tekee kampanjaa, mutta se ei saa olla massiivisen suuri. Silloin me ehdokkaat olisimme vähän enemmän samanarvoisia ja samanvertaisia siitä riippumatta, mikä on meidän oma varallisuustilanteemme. Koska muutoin käy niin, että tänne eivät kerta kaikkiaan pysty edes pyrkimään sellaiset, joilla ei ole sitä omaa rahoitusta.

Sitten toinen asia, joka liittyy tähän julkisuuteen, on se, että toivoisin, että ehdokkaat ennakkoon ilmoittaisivat vaalien alla, mikä on se heidän kampanjabudjettinsa. Se auttaisi äänestäjiä.

13.18 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä puhua kampanjakatoista, ja hyvä, että valiokunnan puheenjohtajakin niiden ongelmallisuuden esille toi.

Työaikana tehty talkootyö, minkä edustaja Zyskowicz nosti esille, on ongelmainen, ja myös niin sanottu ilmainen mainosaika, mitä välttämättä kaikki eivät saa.

Iso ongelma on tämä, minkä edustaja Anttila nosti myönteisenä esille, eli ennakkoilmoitukset ja sitten niiden ero todellisuuteen. Meillä on useita sellaisia ehdokkaita, joiden ennakkoilmoitus oli puolet tai vähintäänkin kolmanneksen pienempi kuin toteutunut kulu, ja se antaa ihmisille täydellisen väärän kuvan. Eli sen ennakkoilmoituksen pitää olla sitova, jos niihin mennään.

Itse kannatan kirjanpitosoista ilmoitusta. Tässä mietinnössä tulee esille se, että kaikilta pyydettiin tiliotteet. Miksi ei pyydetä saman tien kirjanpitosoista ilmoitusta kampanjasta? Ja aivan lopuksi, arvoisa puhemies, toivoisin, että eduskunnassa otettaisiin käyttöön myös lobbausrekisteri, vaikuttamisrekisteri, se lisäisi avoimuutta päätöksentekoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2016 vp

13.19 **Veera Ruoho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän kampanjakattoon liittyen kaipaisin meiltä myös vähän vastuunkantoa siitä, etteivät ehdokkaat ottaisi näitä tällaisia ylisuuria lainoja siinä vaalihuumassa ja sitten joutuisi siitä taloudelliseen ahdinkoon, jolleivät läpi pääsekään.

Jos minä muistelen oikein, niin edustaja Lehti mainitsi aiemmissa keskusteluissa siitä, että olisi mahdollista käyttää näitä vähennyksinä, tietynlaisina työnhankkimiskustannuksina. Se oli minun mielestäni ihan hyvä ajatus.

Vielä lopuksi mainitsisin edelleen siitä, että kun Yle aiemmissakin vaaleissa on näitä ehdokkaita mainostanut, niin tämä oli minun mielestäni hyvä menetelmä ja kaipaisin sellaista vielä enemmänkin heidän osaltaan.

13.20 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kertomus tuo hyvin esille sen, että kun Suomessa tämä käytäntö nyt on ollut jo useita vuosia ja useita vaaleja, niin kyllä ehdokkaiden jämpäisyys näitten vaalirahailmoitusten jättämisessä on erittäin hyvä, ja julkisuushan tässä kaikkein parhaiten palvelee sitä tavoitetta: lehdet ja muu media heti julkisesti ottavat esille, jos on näitä myöhästymisiä tai jos ei ole jätetty näitä ilmoituksia ollenkaan.

Näissä ennakoilmoituksissahan — edustaja Anttila tuossa ottikin sen esille — voidaan tietysti kertoa se, minkä verran on aikomus käyttää rahaa, mutta aika usein monet kertovat melko alakanttiin, koska ei haluta profiloitua pröystäilevällä rahankäytöllä ennen vaaleja, (Timo Heinonen: Epärehellistä!) ja sitten jälkikäteen saattaa olla hyvinkin erilaisia summia, mitä vaaleihin on loppujen lopuksi käytetty.

Täällä on nostettu esiin tämä kampanjakattoasia, ja ihan tässä esitän sitä, että oikeusministeriön varmaan kannattaisi pistää pieni työryhmä pohtimaan tätä asiaa, parlamentaarinen työryhmä miettimään, voitaisiinko tässä edetä. Aikanaan, kun tätä lainsäädäntöä tehtiin ja itse istuin tuossa oikeusministeriön työryhmässä tätä lakia tekemässä, silloin tässä asiassa ei pystytty etenemään, oli niin paljon muutakin, mitä oli pöydällä siinä vaiheessa, mutta toivotaan, että tässä nyt mentäisiin eteenpäin.

13.22 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nyt en enempiä voisi olla samaa mieltä edustaja Essayah'n kanssa. Täytyy onnitella tarkastusvaliokuntaa, nimittäin tämä yksimielinen kirjaus on kyllä kokoluokaltaan merkittävä. Että kyllä tässä nyt puolueiden, oikeusministeriön ja vaikkapa puoluesihteerien, jotka ovat tänäänkin kokoontuneet muissa asioissa, olisi nyt syytä uusien vaalien merkeissä ottaa koppia.

Ei kampanjakatossa ole ajatus se, että kaikki ovat tismalleen samalla viivalla — jos minä olisin yhtä komea kuin edustaja Zyskowiec tai edes yhtä komea kuin edustaja Mika Kari, niin olisi ollut tänne tulo paljon helpompaa — vaan kyse on kuitenkin siitä, että hillitään tätä rahankäyttöä, ja siinä mielessä en oikein innostu näistä kansanedustajille suunnitelluista verovähennyksistä, joita Ruoho ja Lehti ehdottivat, koska nehän pikemminkin kannustaisivat lisärahan käyttöön, kun tässä olisi tarkoitus hillitä sitä ja enemmän painottaa sitä jalkatyötä, joka on mielestäni kuitenkin se jaloin vaalityön muoto.

13.23 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaiken kaikkiaan vaalirahoituksessa on menty erittäin paljon eteenpäin: kun vertaa niihin mennei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2016 vp

den vuosien velleihin aikoihin, jolloin kampanjat olivat valtavia ja ilmoitukset mitä sattuu, niin nyt ollaan menty todella paljon parempaan suuntaan.

En tiedä sitten, kun puhutaan kampanjakatosta ja ylipäätään rahan käytöstä, kalliista kampanjoista — kyllä tietysti omassa vaalipiirissänikin kampanjoiden hinnat nousevat suuriksi ja jopa tolkkottomankin suuriksi monilla ehdokkailla, mutta ei se mikään tae läpikäynnin kannalta siltikään ole ollut. Kyllä siihen tarvitaan muitakin apuja kuin pelkkä raha.

Tietysti jos tässä nyt ruvetaan oikein kokonaisuutta miettimään, niin pitäisi myös sitten katsoa sitä aiempaa muuta taustaa, muuta mediajulkisuutta. Eri ehdokkaat saavat eri tavalla julkisuutta jo luonnostaan mediassa toisiinsa verrattuna, ja kyllähän tätä pitäisi sitten kaiken kaikkiaan katsoa niin kuin laajemmin.

Mutta mietintö on hyvä ja tarkastusvaliokunta on tehnyt hyvää työtä.

13.24 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän tarkastusvaliokuntaa hyvästä mietinnöstä ja siitä, että kampanjakattoa ja pakollista ennakoilmoitusta pidetään harkitsemisen arvoisina.

Tein tästä aiheesta oikeusministerille kirjallisen kysymyksen ja sain siihen tässä pääsiäisviikolla myös vastauksen. Lyhyesti sanottuna hän ei pidä tätä tällä hetkellä ajankohdaisena, koska juuri on näitä asioita säädetty, uudistuksia tehty, mutta näkee myös sen harkitsemisen arvoisena, ja sekin jo on minusta hyvä asia.

Harkitsen kyllä itse sitä, että tekisin vielä lakialoitteen asiasta, koska uskon, että täältä löytyy vahvaa tukea yli puoluerajojen. Otan myös vastaan ajatuksia tästä asiasta, niistä yksityiskohdista, mitä tällaiseen aloitteeseen laitettaisiin, mutta pohjaisin sen tähän kirjalliseen kysymykseen, minkä tein. Ja edustaja Lindtman, juuri tässä kirjallisessa kysymyksessä esitin parlamentaarista ryhmää tätä asiaa pohtimaan. Kyllä tämä on sellainen kysymys, jota kannattaisi yli puoluerajojen pohtia.

13.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyisellään vaalirahoituslaki on mielestäni kohtuullisen hyvin toimiva. Emme tietenkään koskaan pääse tilanteeseen, joka on täydellinen. Ainahan sinne pieniä puutteita jää. Mutta kiitoksia valiokunnalle hyvästä mietinnöstä ja puheenjohtajalle hyvästä perustelupuheenvuorosta, esittelypuheenvuorosta.

Tämä edustaja Essayahin tekemä esitys siitä, että tätä kampanjakattoa voitaisiin vaikka parlamentaarisisessa työryhmässä harkita ja tutkia, on hyvä esitys. Sitä lämpimästi kannatan. Mutta saatesanoiksi tälle mahdolliselle työryhmälle haluan sanoa sen, että kun asetamme jonkun kampanjakaton, niin se uskottava kampanjakatto toimii tietysti vasta sitten, kun sillä on jonkunasteinen valvonta. Enkä vielä tässä maailmassa ole yhtään semmoista sääntöä pystynyt keksimään, mitä joku ei jollakin keinoin kiertäisi. (Eduskunnasta: Ammattiliitot!) Viittaatan siihen, mitä edustaja Zyskowiec omassa puheenvuorossaan mainitsi näistä ammattiliittojen tuista tietyille ehdokkaille vaalikampanjan aikana. Onhan se aika ihmeellinen tilanne, jos esimerkiksi allekirjoittanut yksin kampanjoi parin tukimiehen kanssa torilla ja toisella puolella jaetaan koko liiton voimalla sekä soppaa että esitteitä monin, monin, monin henkilöin. (Puhemies: Aika!) Kyllä siinä selvä epäkohta on siinäkin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa. Aikataulusyistä joudumme tänään lopettamaan tähän debattiin tämän asian käsittelyn. Mutta ne kaksi henkilöä ovat edustaja Östman ja edustaja Heinäluoma.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2016 vp

13.26 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos rouva puhemies! Oikeastaan minä en ymmärrä tätä keskustelua, että meidän pitäisi nyt muuttaa vaalirahoituslakia sen tähden, että kaikki olisivat samalla viivalla. Emmehän me ole kuitenkaan samalla viivalla, emme edes tässä salissa. Kyselytunnilla isot puolueet saavat viisi kertaa enemmän ilmaista näkyvyyttä kuin pienet puolueet. (Välihuutoja) Yle, joka on niin sanottu eduskunnan... (Välihuuto) — Saanko puhua, edes tämän kerran? — (Naurua) Myös Yle, joka on kuulemma eduskunnan mediakanava, antaa isoille puolueille ainakin viisi kertaa enemmän tilaa, ilmaiseksi, kuin meille. Joten miksi te haluatte rajata meidän pienten puolueiden mahdollisuuksia niin, että jos meillä on sellaisia voimavaroja taustalla, että me pystymme keräämään vaalirahoitusta, että me edes sen avulla saisimme näkyvyyttä?

13.27 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän läsnäolevia erinomaisen vilkkaasta ja hyvästä keskustelusta. On hyvä, että vaikka tämä perusjärjestelmä näyttää toimivan, niin olemme herkinä ja mietimme, onko tässä vielä parantamisen varaa.

Mitä nykyjärjestelmään tulee, niin meillä on nyt ihan selkeät määräykset, minkä mukaan tuki pitää ilmoittaa. Siihen saatuun tukeen liittyy sellainen tuki, joka on rahaa, mutta myös sellainen tuki, joka on ei-rahallisessa muodossaan. Jos se ei ole tavanomaista talkootyötä, niin se on ilmoitusvelvollisuuden piirissä. Eli tavanomaista talkootyötä on tietysti se, että vapaaehtoiset jakavat leaflettiä. Emme me halua niitä tunteja laskea emmekä halua niitä ylös. Se on täysin sallittua. Jos vapaaehtoiset ovat mukana tekemässä työtä soppatykillä, niin sekin on täysin sallittua, eikä sitä pidä kriminalisoida. (Timo Heinonen: Jos he saavat palkkaa siitä?) Mutta jos tuki on sitten siinä muodossa, että joku on työnsä puolesta määrätty tekemään jotakin ja se tulee näiden ilmoitusrajojen yli, niin sittenhän se pitää asianmukaisesti ilmoittaa ja siitä on tarkastusviraston ohjeet olemassa.

No, sitten on tämä kampanjakattoasia. Mielestäni tämä keskustelu osoittaa, että sitä kannattaisi viedä eteenpäin. Toivon, että eduskunta lähtee tälle täällä mainitulle edustaja Elon lakialoitteen tielle, joka varmistaa, että asia tulee käsittelyyn.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.